

АНАЛІЗУВАННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ПРАКТИЧНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ НА ХІМІЧНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Т.В. Глубицька

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
м. Луцьк

Політика підприємства – це перетворення стратегії на відкриту декларацію, опис, проголошення основних напрямків його діяльності, переваг, пріоритетів [1, с. 114]. Більшість науковців [1,2,4] спираються до думки, що екологічна політика виступає необхідним двигуном подальшої екологічної діяльності, що дозволяє не лише формувати конкретні екологічні цілі і задачі, а й вказує на рівень екологічної відповідальності і масштаби зобов'язань підприємства по відношенню до навколишнього середовища, відповідно до яких оцінюватимуться всі його подальші дії.

Інтеграція екологічної політики підприємства до соціально-економічного розвитку забезпечує гарантування екологічно безпечного природного середовища для життя і здоров'я населення, умов праці персоналу, раціональне природокористування та збереження природних екосистем [3, с. 172]. Тому впровадження та практична реалізація екологічної політики на підприємстві позитивно впливає не лише на його розвиток, а й на персонал та стан довкілля.

Тому зважаючи на актуальність дослідження, нами здійснено оцінювання впровадження та практичної реалізації екологічної політики на хімічних підприємствах, що дозволить приймати ефективні еколого-економічні рішення для подальшого розвитку підприємства та оптимізувати його діяльність.

Реалізація поставленого завдання здійснювалася за допомогою методу анкетного опитування, який полягає в тому, що експерт дає відповідь на поставлені в анкеті запитання, кожне з яких логічно пов'язане з центральною задачею дослідження. Проведене анкетне опитування дало можливість отримання інформації щодо сучасного стану впровадження та практичної реалізації екологічної політики на хімічних підприємствах в розрізі необхідних передумов її практичного впровадження: цілей, виробки завдань та програм екологізації, її документального оформлення, коректування, доповнення і вдосконалення з урахуванням досягнутих результатів діяльності, змінних ситуацій і можливостей, впровадження системи управління якістю та екологією у відповідності до вимог міжнародних стандартів, обґрунтування і привселюдне декларування підприємством основних принципів екологічної політики, використання спеціальної первинної звітності для обліку екологічної діяльності, наявність екологічної служби (окремого кваліфікованого спеціаліста) тощо.

Дослідження встановило високий рівень усвідомлення доцільності здійснення ефективної екологічної діяльності та проведення екологічної політики та низький рівень корпоративної відповідальності за стан навколишнього середовища, недостатній рівень екологічної культури на хімічних підприємствах.

На основі визначених 7 критеріїв, які враховують головні аспекти практичної реалізації екологічної політики та об'єктів дослідження – 8 обраних підприємств (ПАТ «ДніпроАзот», ПрАТ «Севєродонецьке об'єднання «Азот»», ПАТ «Концерн Стирол», ПАТ «Одеський припортовий завод», ПАТ «Рівнеазот», ПАТ «Сумихімпром», ПАТ «Азот» (м. Черкаси), ПрАТ «Дніпровський завод мінеральних добрив»), виразивши за допомогою числових значень отримані результати (використовуючи трибальну систему, де 1 – це бал, що характеризує найбільший вплив, 2 – середній, а 3 – найнижчий), нами здійснено рейтингування обраних хімічних підприємств на основі середньоарифметичного показника по впровадженню та практичної реалізації екологічної політики.

Результати оцінювання екологічної політики свідчать, що: найкращий рейтинг отримали підприємства ПАТ «Дніпроазот», ПАТ «Концерн Стирол», ПАТ «Сумихімпром», ПАТ «Азот» (м. Черкаси) за рахунок того, що:

1) екологічні аспекти враховуються у загальній місії та стратегії розвитку підприємства;

2) екологічна політика є доступною та постійно вдосконалюється, у ній зазначено головні зобов'язання підприємства до довкілля та екологічно орієнтовані принципи, за яким здійснюється діяльність;

3) підприємства сертифіковані згідно міжнародного стандарту охорони навколишнього природного середовища та зареєстровані для сертифікації відповідно до європейського законодавства REACH. Зокрема, ПАТ «Азот» є одним із перших, вся продукція якого ще з 2010 року була зареєстрована Європейською хімічною агенцією відповідно до умов нового європейського законодавства «Reach» (регламенту ЄС про хімічні речовини і їх безпечне використання), згідно якого підприємство забезпечує високий рівень захисту здоров'я населення і навколишнього середовища, сприяє використанню інноваційних технологій і підвищує конкурентоспроможність хімічної промисловості України;

4) підприємства здійснюють постійний моніторинг довкілля. Зокрема, на ПАТ «Концерн Стирол» функціонує спеціальний Центр аналітичного контролю за кількома пунктами спостереження АСКОС, який дозволяє будь-якому користувачеві з мережі Інтернет самостійно здійснювати перегляд показників впливу на атмосферне повітря по станціях біля підприємства;

5) активно проводяться заходи по енергозбереженню тощо.

Найгірші результати по оцінці екологічної політики отримало підприємство ПАТ «Рівнеазот» через недосконалість екологічної політики, відсутності міжнародного сертифікату по охороні навколишнього середовища, значного впливу на навколишнє природне середовища, особливо накопичених відходів (низький рівень їх утилізації зумовлює захоронення небезпечних відходів (фосфогіпс-дигідрат) у відвалах, на їх реалізацію потрібні інвестиції, яких у підприємства не має).

Таким чином, отримані результати можна використати в подальшому плануванні та коригуванні екологічної діяльності хімічних підприємств, при формуванні стратегії розвитку та політики підприємства, оптимізації діяльності в напрямку раціональної їх еколого-економічної взаємодії.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Кирилюк В.С. Принципи формування екологічно спрямованої стратегії промислового підприємства / В.С. Кирилюк, Е.М. Мамон // *Металургійна теплотехніка*. - Випуск 3 (18). - 2011. - С. 113-118.
2. Лобыстов Е. В. Методологические предпосылки внедрения стратегической экологической оценки // *Экономическая безопасность государства: территориальный аспект* : кол. монография ; под ред. М. М. Бабяка и И. В. Недина / ДГПУ им. И. Франко, НГТУ «КПИ». - Дрогобыч : Коло, 2006. - С. 36-48.
3. Токмакова І.В. Удосконалення екологічної діяльності на вітчизняних підприємствах / І.В.Токмакова // *Комунальне господарство міст*. - №71. - 2010. - С.171-175.
4. Чернихівська А.В. Особливості запровадження стратегічної екологічної оцінки до практики регіонального управління / А.В. Чернихівська // *Механізм регулювання економіки*. - №3 (2). - 2010. - С.238-243.

Екологічний менеджмент у загальній системі управління : збірник тез доповідей Тринадцятої щорічної всеукраїнської наукової конференції, м. Суми, 17-18 квітня 2013 р. / Відп. за вип. О.М. Теліженко. — Суми : СумДУ, 2013. — С. 47-49.